

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران
مدرسه علمیه قباشهرستان تهران
تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

نقش معادبادری در رعایت حقوق شهروندی از دیدگاه اسلام

استاد راهنمای:

سرکار خانم شهربانو صائب نیا

استاد داور:

سرکار خانم حاجیان

پژوهشگر:

فاطمه غفاری راد

۱۳۹۴ زمستان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

تحقیق پایانی با موضوع: بعض معاویات در عالیات حکومتی از دیرینه اسلام

که توسط سرکار خانم: خاطمه عفایی رار

برای دریافت دانشنامه سطح دو (کارشناسی) تدوین شده است، توسط هیأت داوران مورد

..... ۱۹۷۶ ..... ارزیابی قرار گرفته و در تاریخ ۱۴/۱۲/۱۴، با کسب رتبه دیپلم

پذیرفته شده است.

استاد راهنمای: سردار جانم صائب نیا

استاد داور: سردار جانم حاجیان

مدرسه‌ی علمیه: بنی

شهرستان: کهریز

امضاء مدیر و مهر مدرسه

”
تَحْمِيدَه
“

حمد و سپاس سزاوار خداوند متعال است او که تمام نعمت‌ها را مسخر انسان

قرارداد و اوراخلیفه می‌خود نامید و با انبیاء و کتاب و سنت هدایت نمود تا به

مقام قرب خود برساند، حمد و سپاس سزاوار منعی است که بازگشت همه می‌ما

به سوی اوست.

۲۲. مصباح یزدی، محمد تقی، آموزش عقاید، چاپ چهل و یکم، بی جا، نشر بین الملل، ۱۳۸۹

۵.ش.

۲۳. مشایخی، قدرت الله، رساله حقوق از دیدگاه امام سجاد علیه السلام، چاپ دوم، قم،

انتشارات انصاریان، ۱۳۸۳ ه.ش.

۲۴. معین، محمد، فرهنگ فارسی، معین یک جلدی کامل، چاپ سوم، تهران، انتشارات

ساحل، ۱۳۸۴ ه.ش.

۲۵. مظاہری، حسین، معاد در قرآن، چاپ اول، قم، انتشارات شفق، ۱۳۶۴ ه.ش.

۲۶. مروارید، حسنعلی، ملاحظاتی پیرامون مبدأ و معاد، مترجم: حمیدرضا آژیر، تهران، شمس

الضحی، ۱۳۸۶ ه.ش.

۲۷. مهدوی کنی، محمد رضا، نقطه های آغاز اخلاق عملی، چاپ بیست و چهارم، تهران، نشر

فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۸ ه.ش.

۲۸. معصومی فر، معصومه، نگاهی به موضوع فتنه، چاپ اول، انتشارات بنیاد نهج البلاغه،

۱۳۸۹ ه.ش.

۲۹. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیرنمونه، ج ۲، ۳، ۴، ۸، ۱۱، ۲۲، ۲۶، چاپ اول، تهران، دارالکتب

الاسلامیه، ۱۳۷۴ ه.ش.

۳۰. نراقی، احمد، معراج السعادت، چاپ اول، قم، انتشارات جمال، ۱۳۸۸ ه.ش.

كتب عربي

۱. اصفهانی، راغب، مفردات الفاظ قرآن، چاپ اول، بیروت، انتشارات الامیر، ۱۴۳۱ ه.ق.

۲. ابن أبي الحدید، عبد الحمید بن هبۃ الله، شرح نهج البلاغه، قم، مکتب آیه الله مرعشی

نجفی، ۱۴۰۴ ه.ق.

٣. ورام بن أبي فراس، مسعود بن عيسى، **مجموعهٔ ورام**، ج ۲ و ۱، چاپ اول، قم، مکتبهٔ الفقیه، ۱۴۱۰ هـ.
٤. ابن ابی جمهور، محمد بن زین الدین، **علوی اللئالی العزیزیه فی الاحادیث الدینیه**، ج ۳، چاپ اول، قم، سید دار الشهداء للنشر، ۱۴۰۵ هـ.
٥. ابن اشعث، محمد بن محمد، **جعفریات**، چاپ اول، تهران، مکتبه النینوی الحدیثه، بی‌تایه.
٦. ابن بابویه، محمد بن علی، **عيون الاخبار الرضا علیه السلام**، محقق: مهدی لاجوردی، ج ۲ و ۱، چاپ اول، تهران، نشر جهان، ۱۳۷۸ هـ.
٧. _____، **معانی الاخبار**، قم، انتشارات اسلامی، ۱۴۰۳ هـ.
٨. _____، **الامالی**، چاپ ششم، تهران، کتابچی، ۱۳۷۶ هـ.
٩. _____، **ثواب الاعمال و عقاب الاعمال**، چاپ دوم، قم، دار الشریف الرضی للنشر، ۱۴۰۶ هـ.
١٠. _____، **الخصال**، محقق: علی اکبر غفاری، ج ۱، چاپ اول، قم، جامعهٔ مدرسین، ۱۳۶۲ هـ.
١١. _____، **صادقه الاخوان**، محقق: علی خراسانی کاظمی، چاپ اول، کاظمیه، مكتب امام صاحب الزمان العameh، ۱۴۰۲ هـ.
١٢. _____، **من لا يحضره الفقيه**، محقق: علی اکبر غفاری، ج ۳، چاپ دوم، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۴۱۳ هـ.
١٣. بحرانی، هاشم بن سلیمان، **برهان فی تفسیر القرآن**، ج ۵، چاپ اول، قم، مؤسسهٔ بعثه، ۱۳۷۴ هـ.

١٤. ثانى، زين الدين بن على، كشف الرببه، چاپ سوم، بي جا، دار المرتضوى للنشر، ١٣٩٠
- .٥.ق.
١٥. حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، محقق: مؤسسه آل البيت عليه السلام، ج٩، ١٢، ١٥، ١٧، ١٩، ٢٠، چاپ اول، قم، مؤسسه آل البيت عليه السلام، ١٤٠٩
١٦. ابن حیون، نعمان بن محمد مغربی، دعائیم الاسلام، محقق: آصف فیضی، ج٢، چاپ دوم، قم، مؤسسه آل البيت عليهم السلام، ١٣٨٥
١٧. دیلمی، حسن بن محمد، ارشاد القلوب الى الصواب، ج١، چاپ اول، قم، الشریف الرضی، ١٤١٢
١٨. سید احمد، ناصر و دیگران، المعجم الوسيط، چاپ اول، بیروت، دارالحیاء التراث العربی، ١٤٢٩
١٩. شعیری، محمد بن محمد، جامع الاخبار، چاپ اول، نجف، مطبعه حیدریه، بي تا.
٢٠. ابن شعبه حرانی، حسن بن على، تحف العقول، محقق: علی اکبرغفاری، چاپ دوم، قم، ناشر جامعه مدرسین، ١٤٠٤
٢١. طوسی، محمد بن حسن، تبیان فی تفسیر القرآن، ج١٠، چاپ اول، بیروت، دارالحیاء التراث العربی، بي تا.
٢٢. _____، تهذیب الاحکام، محقق: حسن الموسوی خرسان، ج٦، چاپ چهارم، تهران، دار الكتب الاسلامیه، ١٤٠٧
٢٣. طبرسی، علی بن حسن، مشکاه الانوار فی غر الاخبار، چاپ دوم، نجف، المکتبه الحیدریه، ١٣٨٥
٢٤. طبرسی، حسن بن فضل، مکارم الاخلاق، چاپ چهارم، قم، الشریف الرضی، ١٤١٢

٢٥. العروسي الحويزى، عبد على بن جمعه، تفسير نور الثقلين، ج ٣، چاپ چهارم، قم، اسماعيليان، ١٤١٥ هـ.
٢٦. فتال نيسابوري، محمد بن احمد، روضه الوعضين و بصيره المتعضين، ج ٢، چاپ اول، قم، رضي، ١٣٧٥ هـ.
٢٧. قزويني، خليل بن غازى، صافى در شرح كافى، محقق: حميد احمدى جلفايى، محمد حسين درايتى، ج ١، چاپ اول، قم، دارالحدیث، ١٤٢٩ هـ.
٢٨. قمى، عباس، سفينه البحار، ج ٨ و ج ١، چاپ اول، قم، اسوه، ١٤١٤ هـ.
٢٩. كلينى، محمد بن يعقوب، الكافى، محقق: على اكبرغفارى، ج ٢، ١، ٢، ٣، ٤، ٥، ٦، ٧، ٨، ٩، چاپ چهارم، تهران، دارالكتب الاسلاميه، ١٤٠٧ هـ.
٣٠. مازندراني، محمدصالح، شرح الكافى الاصول و الروضه، محقق: ابوالحسن شعرانى، ج ٨، تهران، المكتبه الاسلاميه ، ١٣٨٢ هـ.
٣١. مجلسى، محمد تقى بن مقصود على، روضه المتقيين فى شرح من لا يحضره الفقيه، محقق: حسين موسوى كرمانى، چاپ دوم، قم، مؤسسه فرهنگى اسلامى کوشانبور، ١٤٠٦ هـ.
٣٢. مجلسى، محمدباقر، مرآه العقول فى شرح اخبارآل الرسول، محقق هاشم رسولى محلاتى، ج ١٠، ١٩، ٢١، ٢٤، ٢٦، تهران، دارالكتب الاسلاميه، ١٤٠٤ هـ.
٣٣. _____، بحار الانوار، محقق: جمعى ازمحققان، ج ٢، ٣، ٤، ٥، ٦، ٧، ١٦، ٧٦، چاپ دوم، بيروت، دارإحياء التراث العربي، ١٤٠٣ هـ.
٣٤. مفيد، محمد بن محمد، مقنعه، کنگره جهانی هزاره مفيد، چاپ اول، قم، ١٤١٣ هـ.

٣٥. ابن منظور، محمد بن مكرم، **لسان العرب**، محقق: جمال الدين ميردامادی، ج ٣، چاپ

سوم، بيروت، دارالفکر للطبعه، ١٤١٤ هـ.

٣٦. نوري، حسين بن محمد تقى، **مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل**، ج ١٢ و ١٣،

چاپ اول، قم، مؤسسه آل البيت عليهم السلام، ١٤٠٨ هـ.